אחרי ב

א. ביים סוף פון דער סדרה איז די תורה מסיים פרשת עריות מיטן אָנזאָג[1]: „ושמרתם את משמרתי לבלתי עשות מחוקות התועבות גו' ולא תטמאו בהם אני ה' אלקיכם".

שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער „ולא תטמאו בהם אני ה' אלקיכם" און איז מפרש: „הא אם תטמאו איני אלקיכם ואתם נפסלים מאחרי ומה הנאה יש לי בכם ואתם מתחייבים כלי', לכך נאמר אני ה' אלקיכם".

דער טעם פאַרוואָס רש"י איז ניט מפרש די ווערטער „אני ה' אלקיכם" ווי ער איז מפרש בפ' וארא[2] „אני ה' נאמן ליפרע כו' אני ה' נאמן ליתן שכר", ובפרט אַז ער זאָגט דאָרט אַז אַזוי איז „אני ה'" „נדרש בכמה מקומות" — איז (ווי מפרשים[3] זיינען מסביר): דער ענין „אני ה' — נאמן לשלם שכר" (און „ליפרע") איז שוין געשטאַנען פריער[4] אין דער פרשה, דעריבער האָט ניט קיין אָרט צו איבער'חזר'ן דעם ענין נאָכאַמאָל. מוז מען זאָגן, אַז „אני ה' אלקיכם" מיינט אַן ענין חדש[5].

מען דאַרף אָבער פאַרשטיין דעם פירוש פון רש"י:

פון די ווערטער „ולא תטמאו בהם אני ה' אלקיכם" קען מען לכאורה נאָר מדייק זיין (מכלל הן אתה שומע לאו[6] —) „הא אם תטמאו אינו אלקיכם". פון וואָנעט נעמט רש"י די אַלע פרטים וואָס ער זאָגט דערנאָך: „ואתם נפסלים מאחרי ומה הנאה יש לי בכם ואתם מתחייבים כלי'"?

אמת טאָקע דער פירוש שטייט אין תורת כהנים[8] — אָבער, ווי געוויינטלעך כמה פעמים, איז ניט ענינו פון רש"י בפירושו על התורה, צו מעתיק זיין דרשות חז"ל (— ובלשונו[9]). ובפרט אַז רש"י זאָגט דאָ ניט „איתא בתו"כ" (וכיו"ב),

וואָס דערפון איז מוכח אַז רש"י נעמט אַן דעם פירוש אַלס פשוטו של מקרא. ד.ה. אַז די ווערטער „ולא תטמאו בהם

---

1) יח, ל.
2) בתחלתה (ו, ב).
3) גו"א כאן.
בש"ך עה"ת כאן כתב, דהוקשה לרש"י „שכל מקום שנאמר אני ה' . . אצל ענש (פירושו) אני נאמן ליפרע וכאן הוא אמור אצל ענש . . והענש כבר אמור שאמר . . ונכרתו, לזה ארז"ל שזה הענש האמור לעיל . . מתחייבים כלי' שהיא הכרת".
וצ"ע לפענ"ד, שהרי לכאורה החידוש ב„אני ה' — נאמן ליפרע" הוא (לא שחייבים ענוש, כ"א) שהקב"ה „נאמן ליפרע" (וראה רש"י וארא ו, ג. שם, ו). וא"כ גם אם „הענוש כבר אמור" יש להוסיף „אני ה'" (שהקב"ה נאמן ליפרע ענוש זה). וראה ג"כ פרש"י פרשתנו (יח, ה): וחי בהם, לעוה"ב . . אני ה', נאמן לשלם שכר.
4) יח, ו (לשלם שכר). פי' הב' ברש"י שם, ב (וראה בארוכה לקמן סעיף ב) — ב' הענינים. פרש"י שם, ה (לפי' הא' בד"ה ושמרתם. משא"כ לפי' הב'
לכאורה לא קאי על עריות (ראה רש"י שם, ד). ואכ"מ).
5) ראה גם ס' זכרון ושפ"ח כאן.
6) פרש"י יתרו כ, יב. ובכ"מ.
7) ראה גם חי' ופי' מהרי"ק (לבעהמ"ח שו"ת מהרי"ק) על פרש"י (ירושלים, תשל"א): יש לעיין מה זה שהאריך רש"י כו'. — אבל מבאר רק לשון רש"י (וקשר ג' הענינים), אבל אינו מבאר מהו ההכרח בפשש"מ לפרטי הלשונות שבפרש"י.
8) עה"פ.
9) ובפרט שיש שינויים בלשון רש"י לגבי לשון התו"כ, ע"ש. ולהעיר ממש"נ בס' זכרון על לשון רש"י „מדרש רבותינו הוא בספרא אות באות"(!).

אני ה' אלקיכם" ברענגען אַרויס די אַלע דריי פרטים: אתם נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם ואתם מתחייבים כלי'.

איז תמוה: פון וואַנעט איז דער הכרח אין פשוטו של מקרא אויף די פרטים?

[מען קען ניט ענטפערן אַז רש"י מוז (אַדער עכ"פ — וויל) מפרט זיין פאַרן בן חמש למקרא דעם באַדייט פון "איני אלקיכם" אין אַלגעמיין — ווייל[10] דעם תוכן פון "איני אלקיכם" געפינט מען שוין פריער אין פרש"י: אויפן פסוק (אין פ' לך[11]) "ונתתי לך גו' ארץ כנען גו' והייתי להם לאלקים" איז רש"י מפרש "אבל הדר בחו"ל כמי שאין לו אלוקה" — און רש"י איז דעריבער ניט מוסיף קיין ביאור ועל אכו"כ — ניט קיין פרטים].

אויך איז ניט מובן די הוספה וסיום פון רש"י "לכך נאמר אני ה' אלקיכם" — וואַס איז דאָ רש"י מוסיף[12]? ובלשון פון אַ תירוץ לקושיא "לכך נאמר"?

נאַכמער: פון התחלת פרש"י — וואַס ער שטעלט זיך אויף די ווערטער "ולא תטמאו בהם אני ה' אלקיכם" — איז משמע, אַז די שוועריקייט אין פסוק איז אויך אין די ווערטער "ולא תטמאו בהם", ובסיום איז רש"י מעתיק בלויז די ווערטער "אני ה' אלקיכם" און ניט "ולא תטמאו בהם"?

ב. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדם הביאור אין פירוש רש"י בתחלת פרשת עריות[13] — "וידבר גו' דבר אל בנ"י גו' אני ה' אלקיכם" — וואו רש"י[14] איז מפרש (בפירושו הב') "רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנתק בעריות . . לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלקיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע ונאמן לשלם שכר".

איז לכאורה ניט מובן: "דעו מי גוזר עליכם" און "דיין להפרע ונאמן לשלם שכר" זיינען לכאורה צוויי באַזונדערע פירושים אין "אני ה' (אלקיכם)". וכדמוכח דערפון וואָס בכמה ערטער[15] וואו רש"י איז מפרש (אויף "אני ה'") "נאמן לשלם שכר" אַדער "נאמן להפרע" (וכיו"ב) זאָגט ער ניט די הקדמה "דעו מי גוזר עליכם"; און אַזוי לאידך, בכמה מקומות איז רש"י מפרש "אני ה'" — "גזרתי עליכם אי אתם רשאים להפטר"[16], "דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך"[17], און איז דערביי ניט מוסיף "נאמן לשלם שכר" (וכיו"ב).

פון וואַנעט נעמט רש"י, אַז "אני ה' אלקיכם" בנדו"ד מיינט ביידע ענינים[18]

---

10) וגם: לזה די לומר "ואתם נפסלים מאחרי", שזהו הפירוש ד"איני אלקיכם", משא"כ "ומה הנאה וכו'" שהו"ע נוסף כו' (ראה קרבן אהרן לתו"כ כאן. ס' זכרון כאן).

11) יז, ח. וראה גם פרש"י אמור כה, לח.

12) במשכיל לדוד כאן מפרש (וראה גם פירושו לפרש"י לעיל יח, ו): דהכא תרתי קאמר קרא אם לא תטמאו אני ה' במדה"ר נאמן לשלם שכרם ואם תטמאו הריני אלקיכם דיין ליפרע . . והיינו דהדר רש"י ומסיים לכך נאמר אני ה' אלקיכם" (וראה גם רבינו הלל וקרבן אהרן לתו"כ כאן).

וצע"ג, דאין כל רמז בפרש"י כאן להענין דנאמן לשלם שכר (ודיין ליפרע)!

13) יח, א־ב.

14) שם, ב. — ביאור פרש"י זה ראה בארוכה לקו"ש חי"ב ע' 83 ואילך.

15) ראה לדוגמא, פרש"י: ר"פ וארא. פרשתנו יח, ה. שם, ו. קדושים יט, י. שם, טז. שם, כה. שם, לו. אמור כב, לג. כג, כב. ס"פ בהר. שלח טו, מא.

16) אחרי יח, ד.

17) אמור כב, ל. וראה גם פרש"י קדושים יט, לא.

18) ובפרט שבתו"כ עה"פ לא הובא בדברי רבי הסיום "דיין להפרע ונאמן לשלם שכר" [ורק לפנ"ז (פרשה ט, א) הובאה דרשה בפ"ע "אני דיין להיפרע ונאמן לשלם שכר"]. ולכאורה אין הכרח (ודוחק הוא) לומר שהיתה לפני רש"י גירסא אחרת בתו"כ שלא ראינוה וכו' — כי אפ"ל שזוהי הוספת (וביאור) רש"י — כרגיל בפרש"י — על דברי רבי.

— „דעו מי גוזר עליכם" און „דיין להפרע ונאמן לשלם שכר"[19]?

איז דער ביאור בזה: ביי פרשת עריות געפינט מען אַ דבר מיוחד, אַז איידער די תורה הויבט אָן צו מפרש זיין די פרטי האיסורים, שטייט אַ הקדמה כללית, און וועלכע באשטייט פון כמה וכמה ענינים[20]: „כמעשה ארץ מצרים גו' ארץ כנען גו' לא תעשו גו' את משפטי תעשו גו' ושמרתם את חוקותי גו'". און די פתיחה פון דער הקדמה כללית איז — „וידבר ה' גו' דבר אל בני ישראל גו' אני ה' אלקיכם".

דער טעם פאַרוואָס תורה גיט אַזאַ הקדמה כללית וארוכה ומרובה צו פרשת עריות איז מובן בפשטות: עריות זיינען דאָך אַ זאַך וואָס „נפשו של אדם מתאוה להם"[21], ועד כדי כך, אַז אפילו נאָך די אַלע אזהרות איז (ווי רש"י ברענגט אַראָפ, כנ"ל) „סופן לנתק בעריות". דעריבער פאַדערן זיך דברי זירוז און מערערע אזהרות צו באַווּאָרענען אַז מען זאָל זיין אַפגעהיט אין דעם, ביישטיין דעם נסיון.

וויבאַלד אַז דער „אני ה' אלקיכם" שטייט אין דער פתיחה פון דער הקדמה כללית, איז דעריבער מסתבר, אַז דאָס איז אָן ענין (וזירוז) כללי. און דאָס איז דער טעם וואָס דער ערשטער פירוש פון רש"י אויף „אני ה' אלקיכם" (— אין דער פתיחה) איז: „קבלתם עליכם מלכותי מעתה קבלו גזרותי", אָן ענין הכי כללי — קבלת עול מצות (גזירות[22]).

און כדי צו מבאר זיין, ווי אויך לויטן צווייטן פירוש [אָז „אני ה"א" איז אָן אזהרה (ניט (נאָר) אויף קבלת גזירות בכלל, נאָר) בעיקר אויף ענין הערות] איז „אני ה"א" אָן ענין כללי (וואָס דער־פאַר איז דאָס בפתיחת הפרשה), איז רש"י מפרש, אַז דער לשון „אני ה' אלקיכם" וואָס שטייט דאָ איז כולל כמה פרטים — יעדער וואָרט איז מרמז אויף אַ באַזונדערע אזהרה[23]: „אני — דעו מי גוזר עליכם"; „ה' — נאמן לשלם שכר"; „אלקיכם — דיין להפרע";

וואָס די דריי ענינים זיינען כולל אַלע אופנים (כלליים[24]) דורך וועלכע מען קען באַווירקן אַ מענשען באַהערשן די תאוות וועגן וועלכע עס רעדט זיך אין דער פרשה (כאָטש זיי זיינען שטאַרקע תאוות, כנ"ל).

ג. וועלנדיק אָפהאַלטן אַ איד פון אַ תאוה גדולה ביותר, דאַרף מען אים צום אַלעם ערשטן זאָגן — „דעו מי גוזר עליכם": ער דאַרף וויסן און געדענקען, אַז דאָס איז אַ גזירה פון דעם אויבערשטן, דעם בורא העולם ומנהיגו, און דעריבער איז אוממעגליך אַז דורך נאָכגעבן די תאוה היפך רצון הבורא, זאָל אים זיין גוט.

---

19) אבל מה שכותב ב' ענינים — דיין להפרע ונאמן לשלם שכר — מובן, כמ"ש במפרשי רש"י שם. וראה לקו"ש שם ע' 89 הערה 32.

20) יח, ג־ה.

21) פרש"י ראה יב, כה (ומובן הוא בפשטות, וכדמוכח גם מסגנון ל' רש"י שם). ולהעיר גם מפרש"י בהעלותך יא, י.

22) ראה לקו"ש שם ע' 86 ואילך.

23) ראה הנסמן בהערה 19.

24) להעיר שג' ענינים אלו הם ג' האופנים הכלליים שישנם בעבודת ה': דעו מי גוזר עליכם — קבלת עול מלכות שמים; נאמן לשלם שכר — ע"מ לקבל פרס (קו הימין); ודיין להפרע — יראת העונש (קו השמאל).

אבל מהסדר בפרש"י („דיין להפרע" לפני „נאמן לשלם שכר" (להעיר מהסדר סור מרע ועשה טוב) — אף שבכתוב בא „הוי" לפני „אלקיכם") — מוכח, שכוונת רש"י היא לרמז על סדר האזהרה (לכל אדם פרטי). וראה לקמן סעיף ג.

קען זיך אַבער איינער פּרואוון איינ־רעדן: אים אַרט ניט וואָס „אחריתה מרה כלענה"[25], אַבי ער וועט דערווייל הנאה האָבן פון דער תאוה. דערויף קומט די צְווייטע וואָרענונג — „דיין להפרע": פאַרן עובר זיין אויפן רצון ה' באַקומט מען דערנאָך ניט סתם אַן עונש, נאָר אין אַן אופן פון פרעון (דיין להפרע): דער אויבערשטער גיט אַן עונש וועלכער איז אַ פרעון, ער „קערט אום", ס'איז בטל די גאַנצע הנאה וואָס ער האָט געהאַט פון דער עבירה — אַזוי, אַז עס בלייבט באַ אים גאַרניט, נאָר צער וכו'.

לפ"ז ווערט אַ שאלה — למה עשה ה' ככה? פאַרוואָס האָט אים דער אוי־בערשטער באַשאַפן מיט אַזאַ שטאַר־קער תאוה, וועלכע ער קען ניט ביי־שטיין? זאָגט מען אים (אַ דריטן ענין) — „ונאמן לשלם שכר": דער אוי־בערשטער וויל געבן אַ אידן שכר, און דערפאַר שטעלט מען אים פאַר אַ נסיון, כדי ער זאָל ביישטיין דעם נסיון און דערפאַר באַקומען שכר; און וואָס שווע־רער ס'איז די עבודה צו ביישטיין דעם נסיון — אַלץ מער שכר וועט ער באַ־קומען.

ד. בשעת מען קומט צו דעם סיום הסדרה, זעט מען אַז די תורה חזר'ט איבער כמה אזהרות אויף עריות — „אל תטמאו בכל אלה גו' ושמרתם אתם את חוקותי גו'"[26]; און אויך — אַז דורך עובר זיין אויף עריות קומען פאַר־שידענע עונשים — „ולא תקיא הארץ אתכם גו' ונכרתו הנפשות גו'"[27]. און ערשט דערנאָך קומט דער לעצטער פסוק: „ושמרתם את משמרתי לבלתי עשות מחוקות התועבות גו' ולא תטמאו בהם אני ה' אלקיכם".

איז לולא דעם סיום „אני ה' אלקיכם" וואָלט מען געלערנט, אַז דאָס וואָס די תורה חזר'ט איבער אזהרות וכו' „ושמרתם את משמרתי גו' ולא תטמאו בהם" איז [ע"ד ווי רש"י האָט מפרש גע־ווען פריער[28] ביים איסור פון אכילת שרצים וכו', אַז דאָס איז] „לעבור עליהם בלאוין הרבה" — דער זעלבער לאו מערערע מאָל.

וויבאַלד אַבער אַז דערביי ווערט איבערגעחזרט אויך „אני ה' אלקיכם" — וואָס אין דעם איז ניט שייכות זאָגען „הרבה" — איז דאָס מכריח צו זאָגן, אַז דער גאַנצער המשך הסיום איז (ניט „לעבור כו' הרבה", נאָר) אַ חתימה מעין הפתיחה[29]: כשם ווי די פרשת עריות הויבט זיך אַן מיט אַן הקדמה וזירוז כללי — „אני ה"א, כמעשה ארץ מצרים גו' את משפטי תעשו גו' ושמרתם את חוקותי גו'", עד"ז איז דער סיום הפרשה מיט אַן ענלעכן זירוז כללי: „ושמרתם גו' אני ה"א".

אין וואָס באַשטייט אַבער דער אויפטו און יתרון פון דעם זירוז בסיום הפרשה לגבי דעם זירוז שבתחילתה? אויף דעם זאָגט רש"י: „ולא תטמאו בהם אני ה' אלקיכם — הא אם תטמאו איני אלקיכם": דער חידוש דאָ באַשטייט אין דער שלילה — „אם תטמאו איני אלקיכם",

דער חידוש ביים סיום, לגבי דעם פריערדיקן זירוז (און דערפאַר קומט עס

25) לשון הכתוב — משלי ה, ד.
26) יח, כד־כו.
27) שם כח־כט.

28) שמיני יא, מד.
29) להעיר גם מתו"כ (יח, א — פי"ג, ג) „חמורות העריות שהוא פותח בהם ביו"ד ה"א וחותם בהם ביו"ד ה"א" (אלא ששם הכוונה ב„פותח בהם" היא להפסוק (יח, ו) „איש איש גו' אני ה'").

לבסוף, בסיום הפרשה): דער „אני ה' אלקיכם" שבתחילת הפרשה איז ענינים פון „חיוב" — דער אויבערשטער איז גוזר אויף אידן גזירות, און אין ביידע קווים: „דיין להפרע ונאמן לשלם שכר".

וועז עס איז דאָ אייניער, וואָס די אַלע דריי פרטים הנ"ל פועל'ן ניט אויף אים — ער ווייס טאָקע וועד איז גוזר און אַז ער וועט „צאָלן" דערפאָר („דיין להפרע") און ער וועט פאַרלירן דעם שכר, אָבער די תאווה איז ביי אים אַזוי שטאַרק, אַז ער קען ניט ביישטיין דעם נסיון —

איז תורה מוסיף, בסיום הפרשה, נאָך אַן אופן ווי צו פועל'ן (אויך) אויף אים — דורך מודיע זיין אַז „אם תטמאו אינ' אלקיכם": דאָס רירט אָן דעם פאַרבונד פון א אידן מיטן אויבערשטן. און ווי מען זעט במוחש, אַז וועז א איד הערט אַזעלכע רייד („איני אלקיכם") וועדט ער אויפגערודערט וכו' און ער קען עס ניט פאַרטראָגן (ווי דער באַוואוסטער וואָרט[30]: א איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין אַפּגעריסן פון ג־טלעכקייט).

ו. ע"פ הנ"ל וועט מען אויך פאַרשטיין פאַרוואָס רש"י איז מפרט און גיט צו די דריי פרטים — „ואתם נפסלים מאחרי ומה הנאה יש לי בכם ואתם מתחייבים כלי"":

וויבאַלד דער תוכן (אזהרה וזירוז) פון „אני ה' אלקיכם" שבסיום הסדרה איז בדוגמא צום ענין פון „אני ה' אלקיכם" שבתחילת פרשת עריות — און דער חילוק איז נאָר וואָס פריער איז עס אין „חיוב" און צום סוף — אין „שלילה" — איז מובן, אַז כשם ווי „אני ה' אלקיכם" שבתחילת הפ' איז כולל דריי פרטים — יעדער וואָרט אַ באַזונדער פרט (כנ"ל בארוכה), איז עד"ז אויך ביי „אני ה' אלקיכם" שבסיום הסדרה, אַז זיי זיינען כולל די זעלבע דריי פרטים, נאָר אין דעם אופן פון „שלילה":

דער „אני" בתחילת הפרשה מיינט — „דעו מי גוזר עליכם", וואָס דאָס ווייזט, כנ"ל, ווי דער אויבערשטער „פאַרנעמט" זיך מיט אידן אַלס זיין פאָלק וועלכן ער זאָגט אַן גזירות — במקביל לזה קומט בסוף הפרשה דער צד השלילי פון זעלבן ענין: „אתם נפסלים מאחרי" (וי"ל אויך מלשון „פסל לך"[31] — אויסהאָקן און אָפּטיילן):

במקביל צו דעם ענין פון „ה' — נאמן לשלם שכר" בתחילת הפרשה (וואָס דער תשלום שכר ווייזט, אַז בא דעם אויבערשטן איז נחת רוח לפני[32] — ער האָט הנאה פון עבודת בני ישראל) — קומט דער ענין פון „ומה הנאה יש לי בכם" (שלילת ההנאה):

און במקביל צום ענין „אלקיכם — דיין להפרע" (בתחלת הפ'), וואָס ווי־באַלד דער אויבערשטער פאַרנעמט זיך מיט א אידן אים צו מעניש זיין, ווייזט עס אויף דער שייכות קרובה וחביבות ביניהם[33] (ובפרט ע"פ הידוע[34] אַז די עונשים שבתורה זיינען לטובת האדם) — וועדט ביים סיום געוואָרנט „אתם

30) היום יום כה תמוז. ד"ה באתי לגני ה'שי"ת פ"ג־ד. ובכ"מ.

31) תשא לד, א. וראה גם באר מים חיים (לאחי המהר"ל). לפרש"י כאן.

32) פרש"י ויקרא א, ט. ועוד.

33) ובלשון הכתוב: רק אתכם ידעתי גו' על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם (עמוס ג, ב). — נת' באוה"ת (להצ"צ) איכה (נ"ך ח"ב) ע' א'סב. א'סז.

34) ראה בארוכה לעיל ע' 71 ואילך, וש"נ (וכ"ה ע"ד הפשט, כנסמן בהערה 31 שם).

מתחייבים כלי״: מען פאַרלירט די שייכות מיטן אויבערשטן, וואָס הוא חייך[35], ובמילא אַן ענין פון כלי׳ ר״ל[36].

וע״פ הנ״ל איז אויך מובן וואָס רש״י איז מסיים „לכך נאמר אני ה׳ אלקיכם״ — דערמיט וויל רש״י קלאָר מאַכן, אַז דאָס וואָס ער זאָגט די דריי פרטים, איז ווייל זיי זיינען פאַרבונדן (כנ״ל, בדרך שלילה) מיט די דריי לשונות אין פסוק: אני ה׳ אלקיכם.

ז. ע״ד החסידות יש לבאר די שייכות פון די דריי פרטים הנ״ל צו די דריי לשונות „אני ה׳ אלקיכם״ (באופן אחר מהנ״ל):

„אני״ — עצמותו ומהותו ית׳[37] — איז העכער פון התהוות העולמות. כמאמר הידוע[38]: „לא זה הוא עיקר האלקות מה שהעולמות מתהווים ממנו״. אעפ״כ ווערט אויך „אני״ נמשך אין וועלט, וואָס דאָס איז דורך דער עבודה פון תורה ומצוות

[וכמאמר[39] נתאוה הקב״ה להיות לו ית׳ דירה בתחתונים, אַז דורך תומ״צ מאַכן אידן די וועלט פאַר אַ דירה לעצמותו ומהותו ית׳ (פונקט ווי אין דירת האדם, „דעצמות האדם דר בה־דירה״[40])].

„הוי״ איז מלשון מהווה[41];

און „אלקיכם״ — כחכם וחיותכם[42] — ביז — כח הפועל בנפעל, די מדריגה פון אלקות וואָס איז זיך מתלבש אין נברא.

און נאָך דעם זאָגט רש״י „הא אם תטמאו איני אלקיכם״, און דאָס דריקט זיך אויס אין אַלע דריי ענינים:

דער ערשטער ענין (בהמשך צו „איני אלקיכם״[43]) איז, וואָס „אתם נפסלים מאחרי״: „אחרי״ — בחי׳ אחוריים — איז שם אלקים, און אידן ווערן „נפסל״ (אַפגעשניטן) פון דעם כח הפועל בנפעל, שם אלקים.

דערנאָך — „ומה הנאה יש לי בכם״: די עבודה פון אידן איז גורם תענוג למעלה — „נתאוה הקב״ה להיות לו ית׳ דירה בתחתונים״, וואָס דאָס איז דער תענוג העצמות („אני״) פון עבודת תומ״צ: איז „אם תטמאו — מה הנאה יש לי בכם״.

און דערנאָך „ואתם מתחייבים כלי״: ניט נאָר אַז עס איז דאָ די שלילה פון כח הפועל בנפעל, נאָר עס ווערט די שלילה מצד הוי׳ — כללות ענין ההתהוות — ובמילא: „אתם מתחייבים כלי׳״.

נאָך דעם איז רש״י אַבער מסיים: „לכך נאמר אני ה׳ אלקיכם״:

דער מכוון פון די אזהרות איז (ניט אַז עס זאָל ח״ו זיין אַזאַ מצב, נאָר) אַז עס זאָל זיין דער חיוב[44] — „אני ה׳

35) ראה תניא פמ״ד. תניא ח״ב בהקדמה. ועוד.

36) ראה גם ח׳ ופ׳ מהרי״ק לפרש״י כאן.

37) ראה ס׳ הליקוטים (ממאמרי כו׳ דהצ״צ) ע׳ הוי׳ (ע׳ קפב ואילך), ושנ״ב. סד״ה יו״ט של ר״ה תרס״ו. ועוד.

38) תו״א מג״א צט, ב. לקו״ת שה״ש ח, א.

39) תניא רפל״ו, ע״פ תנחומא נשא טז. ועוד.

40) המשך תרס״ו ס״ע ג. ובכ״מ.

41) שער היחוד והאמונה רפ״ד. — נסמן בסה״מ ה׳ש״ת ע׳ 40.

42) ראה שו״ע או״ח סי׳ ה.

43) ולכן התחיל רש״י מענין זה (וראה לעיל הערה 10), ואח״כ מפרש על הסדר — „אני ה״: „ומה הנאה כו׳״ — אני, „ואתם מתחייבים כו׳״ — הוי׳ (כבפנים).

44) ועפ״ז יתורץ לשון פרש״י „ומה הנאה יש לי בכם״, דאינו מובן — דהול״ל „אין לי הנאה בכם״ (— ע״ד „איני אלקיכם״) — וע״פ הנ״ל מובן

אלקיכם". און דערפאַר, אע"פ אַז דער חידוש אין דער אזהרה דאָ (לגבי התחלת הפרשה) איז די שלילה — "הא אם תטמאו אינ' אלקיכם", שטייט אַבער אין פסוק "אני ה' אלקיכם", ווייל די מטרה איז, אַז עס זאָל זיין "אני ה' אלקיכם": עס זאָל זיין די "הנאה .. בכם", ובמילא ווערט "אני — ה' אלקיכם": עצמותו ומהותו ית' ווערט נמשך אין אידן אין אַ פנימיות, ביז אַז דער "אני" ווערט "(הוי') אלקיכם" — כחכם וחיותכם — פון יעדער אידן.

(משיחת ש"פ אחרי תשכ"ה)

ואדרבא — מוכרח ("וסוגיא שלימה", ובפרט — ביינה של תורה), ובל' התניא (פכ"ז) והכתוב (משלי טז, ד): כל פעל הוי' למענהו וגם רשע ליום רעה כו' יעשה הרע שלו יום כו' — ע"י שיתבונן שהוי' שואל אותם• כביכול "מה הנאה יש לי בכם" — כי פשוט

•) וי"ל שזהו נכלל בהבת קול (חגיגה טו, א) שובו בנים כו' — הרהורי תשובה **מלמעלה** — ראה לקו"ת (במדבר ו, ג. שלח מו, ב. שה"ש כד, א. ובכ"מ) במחז"ל הנ"ל, ודברכות ג, סע"א (ועוד).

שישנה הנאה אלא שצריך חיפוש מה היא, "ובקשתם משם" (ראה לקו"ת ראה לב, ב ואילך — תשובה) "שישוב מרשעו" ויהי' "אני ה"א" פעם שני', אנכי אנכי — ב' פעמים.